

Eén Zeeuwse koers voor gezondheid

Samen bouwen aan een sterke preventie-infrastructuur

Hoe zorgen we ervoor dat Zeeuwen gezond kunnen leven, opgroeien én ouder worden – juist nu de druk op zorg en ondersteuning toeneemt? Dertien Zeeuwse gemeenten (uitgevoerd door de Zeeuwse Samenwerking Sociaal Domein/ ZSSD) hebben de handen ineen geslagen met GGD Zeeland, GGZ, zorg- en welzijns-partijen, zorgverzekeraars en inwoners. Niet als losse domeinen, maar als één beweging: gericht op samenwerking over grenzen heen, met preventie en passende ondersteuning dicht bij de inwoner.

“Er komt steeds meer bewustzijn. Steeds meer partijen die zeggen: we willen dit samen doen. We moeten elkaar alleen blijven vinden. Als mens, niet als systeem.”

Jedidja Trouwborst
programmacoördinator van de GGZ-lijn

Die gezamenlijke aanpak vraagt om regie, verbinding en vertaling van landelijke akkoorden naar de regionale praktijk. Daarvoor is het programmteam Preventie-infrastructuur en Ketenaanpakken verantwoordelijk, bestaande uit Elia ter Wisscha, Femke Brull en Jedidja Trouwborst. Met elkaar vertegenwoordigen zij het bredere domein van respectievelijk gemeenten, publieke gezondheid en geestelijke gezondheidszorg.

Samen brengen zij beleid, praktijk en netwerk bij elkaar. Elk met een ander perspectief, maar met één gezamenlijke missie: de Zeeuwse preventie-opgave werkbaar én zichtbaar maken in de praktijk.

“Als we het goed doen, bouwen we een stevig fundament waar Zeeland nog jaren op verder kan.”

Femke Brull
programmacoördinator GGD Zeeland

Van versnippering naar verbinding

Zorg, ondersteuning en preventie zijn traditioneel verdeeld over verschillende domeinen en systemen. Dat maakt samenwerking ingewikkeld. Financieringsstromen lopen langs elkaar heen, begrippen verschillen per organisatie en elke partij heeft eigen verantwoordelijkheden. Toch is het duidelijk: de maatschappelijke opgaven zijn te groot om nog langs schotten te werken.

Het programmteam werkt aan de opdracht om de landelijke akkoorden IZA en GALA te vertalen naar een Zeeuwse preventieaanpak. Dit vraagt niet alleen om structuur, maar om een andere manier van kijken én samenwerken.

“Mijn droom? Eén Zeeuwse preventieaanpak. Waarin we niet naast elkaar, maar écht samen werken aan gezondheid.”

Elia ter Wisscha
programmamanager sociaal domein

*Interview met programma-
team Preventie-infrastructuur
en Ketenaanpakken*

Eén aanpak, meerdere rollen – gezamenlijk eigenaarschap

Binnen het programma is een duidelijke taakverdeling:

- De dertien gemeenten trekken samen op via het ZSSD (Zeeuwse Samenwerking Sociaal Domein). Vanuit Goes, als mandaatgemeente, wordt het programma aangejaagd en bestuurlijk geborgd.
- GGD Zeeland speelt een coördinerende rol in het versterken van de preventie-infrastructuur en ondersteunt gemeenten bij de uitvoering van de landelijke ketenaanpakken.
- De GGZ-lijn, met specifieke aandacht voor mentale gezondheid, wordt vanuit de gemeentelijke opdracht getrokken in nauwe samenwerking met GGZ-aanbieders en ervaringsdeskundigen.

Deze verscheidenheid is de kracht van het programma. Ieder brengt unieke kennis, ervaring en netwerken mee.

“We willen niet zomaar beleid maken. De vraag is steeds: wat merkt de inwoner hiervan?”

Elia ter Wisscha

Zo ontstaat er geen extra schil bovenop het bestaande, maar wordt er gebouwd aan verbinding in de praktijk.

De (ge)zichten van het programmamteam

► **Elia ter Wisscha** - programmamanager Preventieve Gezondheid

Elia is programmamanager van het regionale programma Preventieve Gezondheid. Onder dit programma valt ook de uitvoering van de landelijke afspraken uit het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Dat doet ze binnen het netwerk van het ZSSD (Zeeuwse Samenwerking Sociaal Domein), waarin gemeenten gezamenlijk optrekken.

Elia werkt vanuit Goes, de zogenoemde mandaatgemeente. Wat betekent dat zij bevoegd is om namens de dertien gemeenten uitvoering te geven aan het programmaplan. Hiervoor werkte Elia a twintig jaar bij Gemeente Goes, onder meer als programmamanager sociaal domein. Zij weet als geen ander hoe je gemeenten in beweging krijgt.

“Elke gemeente is anders, met eigen inwoners,

vraagstukken en taal. Kijk je naar de opgaven die op ons afkomen – dubbele vergrijzing, personeelstekorten, stijgende zorgkosten – dan red je het niet alleen. We hebben elkaar nodig.”

“Dat mandaat geeft ruimte om tempo te maken, maar brengt ook verantwoordelijkheid met zich mee. We willen geen papieren werkelijkheid. De vraag moet steeds zijn: wat merkt de inwoner hiervan?”

Elia schakelt continu tussen lokaal beleid, regionale samenwerking en landelijke kaders. Ze is verantwoordelijk voor het realiseren van samenhang en voortgang in de regio. Een van de grootste uitdagingen is volgens haar het overbruggen van de verschillen tussen domeinen.

“We werken met partijen die totaal anders zijn georganiseerd. Gemeenten, GGD, GGZ, huisartsen – iedereen heeft zijn eigen systemen, financiering en jargon. En toch móéten we elkaar vinden. Alleen dan lukt het om de zorg toekomstbestendig te maken.”

► **Femke Brull** - programmacoördinator GGD Zeeland

Waar Elia werkt vanuit de mandaatgemeente Goes, vervult Femke haar rol als programma-coördinator namens GGD Zeeland. Een rol die midden in de vernieuwing staat – niet alleen in de regio, maar ook binnen de GGD zelf.

“De GGD was lang vooral uitvoerder van wettelijke taken. Maar nu stappen we in een nieuwe rol: die van verbinder, aanjager en coördinator. Dat is precies wat Zeeland nodig heeft.”

Femke werkt aan twee hoofdoopgaven: het opbouwen van een regionale preventie-infrastructuur én het ondersteunen van gemeenten bij de uitvoering van de

Femke Brull

“We verbinden, versterken en voorkomen dubbel werk”

vijf landelijke ketenaanpakken (Kansrijke Start, Kind naar Gezond Gewicht, Valpreventie, Welzijn op Recept en Gecombineerde Leefstijlinterventie).

“Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de uitvoering, maar wij ondersteunen waar het kan. Soms met inhoudelijke expertise, soms door bijeenkomsten en soms door zaken Zeeland-breed te regelen die anders dertien keer apart geregeld moeten worden.”

Binnen het programmamteam leidt Femke haar eigen projectgroep, waarin meerdere projectleiders actief zijn op deze thema's. Zij bewaakt ook de interne verbinding binnen de GGD.

Jedidja Trouwborst

“We helpen mensen niet met hokjes, maar met écht luisteren”

“Interne verbinding is misschien wel net zo belangrijk als de externe samenwerking. We moeten zorgen dat de preventieve opdracht ook landt in onze eigen organisaties. Dat betekent afstemmen met JGZ-teams, met onderzoekers en met beleidsadviseurs. Het is een nieuwe rol voor de GGD, maar wel een die precies past bij waar de toekomst van gezondheid ligt.”

Deze functie vraagt om overzicht, verbinding en soms ook een beetje geduld. *“Niet alles hoeft groots en meeslepend. Maar we willen wél weten wie waarmee bezig is, zodat we dubbel werk voorkomen en elkaar kunnen versterken.”*

Dit lukt steeds beter. *“Gemeenten stappen erin, ook al is het spannend. Zorgpartijen komen naar ons toe met vragen en binnen de GGD groeit het besef dat dit geen tijdelijk project is, maar een opgave voor de lange termijn.”*

Mentaal welzijn dichtbij organiseren

► **Jedidja Trouwborst** - programmacoördinator van de GGZ-lijn

Jedidja heeft bijna twintig jaar bij GGZ-aanbieder Emergis gewerkt. Daar richtte ze zich op het verbinden van GGZ en sociaal domein — kennis die nu onmisbaar is voor haar rol in het programmateam. Jedidja weet als geen ander hoe complex de geestelijke gezondheid wereld kan zijn. Hoeveel verschil het maakt als mensen met psychische kwetsbaarheid op tijd de juiste ondersteuning krijgen.

“Veel psychische klachten worden erger omdat mensen te laat of verkeerd worden geholpen. Niet uit onwil, maar omdat systemen elkaar niet begrijpen. Dat moeten we doorbreken.”

Binnen het programmateam heeft Jedidja een duidelijke opdracht: ze is programma-coördinator van de GGZ-lijn, een gemeentelijke opgave die draait om mentale gezondheid en domeinoverstijgende samenwerking.

Jedidja zet zich in voor een laagdrempelig, mensgericht aanbod voor mentale gezondheid, onder andere via steunpunten in alle gemeenten waar inwoners terecht kunnen zonder verwijzing of diagnose en het ‘verkennend gesprek’ als nieuw startpunt voor hulpvragen.

“Mensen kunnen daar gewoon binnenlopen, deelnemen aan activiteiten, of gewoon even zijn. Er is geen diagnose of verwijzing nodig. Dat is zó belangrijk.”

De GGZ-lijn raakt daarbij aan veel andere ketenaanpakken, zoals Welzijn op Recept.

“We kijken hoe we professionals – huisartsen, welzijnswerkers, GGZ’ers – beter kunnen laten samenwerken rondom één inwoner, zodat iemand niet telkens opnieuw zijn verhaal hoeft te doen. Het is belangrijk dat we niet óver elkaar praten, maar mét elkaar.”

Wat Jedidja drijft, is helder: *“Ik wil dat we afstappen van denken in diagnoses en afkortingen. Kijk naar wie iemand écht is, en wat diegene nodig heeft. Niet alles hoort thuis in de GGZ. Soms is een luisterend oor, structuur of sociale steun genoeg. Alleen dan moeten we elkaar als professionals wél weten te vinden.”*

Wat is er al bereikt?

Hoewel de opgaven groot zijn, zijn er al belangrijke stappen gezet:

- In meerdere gemeenten zijn pilotsteunpunten opgezet voor mensen met een psychische kwetsbaarheid, geleid door ervaringsdeskundigen.

- De eerste gezamenlijke kennis-sessies en regionale bijeenkomsten zijn georganiseerd rond de ketenaanpakken.
- Er is een regionale ondersteuningsstructuur neergezet waarmee gemeenten gericht geholpen worden bij de uitvoering van hun preventie-opgaven.
- Binnen de GGD is een interne beweging op gang gekomen waarin preventie steviger verankerd raakt in beleid, uitvoering en onderzoek.
- Gemeenten wisselen onderling steeds vaker kennis en ervaringen uit, wat zorgt voor meer onderlinge samenhang en minder versnippering.

Eén aanpak, gedragen vanuit verschillende perspectieven

Wat Elia, Femke en Jedidja bindt, is hun gedeelde overtuiging dat gezondheid niet begint bij zorg, maar bij samenwerking. Elk vanuit hun eigen domein brengen ze expertise, netwerken en uitvoeringskracht samen — van bestuurlijke slagkracht tot praktijkkennis en bewonersperspectief.

“Onze kracht is dat we elkaar aanvullen. We weten wat er speelt in de praktijk én hoe je dat vertaalt naar beleid en structuur.”

Femke Brull

Het vraagt schakelen tussen domeinen, tussen organisaties én tussen systeem en mens. Maar de beweging groeit, mede dankzij het vertrouwen tussen partijen én het gezamenlijke gevoel van urgentie.

“We bouwen geen nieuwe systemen. We verbinden wat er al is — en zorgen dat het werkt voor de inwoner.”

Elia ter Wisscha

Vooruitkijken: van beweging naar vanzelfsprekendheid

De ambitie is helder: één herkenbare, samenhangende Zeeuwse preventieaanpak. Een waar inwoners op kunnen rekenen. Vroegtijdig, dichtbij en samenhangend georganiseerd.

“Dit is geen tijdelijk programma. Het is een andere manier van kijken. Naar elkaar, naar gezondheid en naar hoe we omgaan met kwetsbaarheid.”

Jedidja Trouwborst

De komende tijd richt het team zich op het versterken van samenwerking met het zorgveld, betere benutting van kennis, en meer communicatie richting inwoners. Het begin is gemaakt — de koers is uitgezet.

“Als we willen dat mensen gezond kunnen blijven, moeten we niet alleen behandelen, maar ook voorkomen. Dat lukt alleen als we het samen doen. Het is misschien geen programma met flitsende spotjes of grote beloftes, maar het is wél een beweging die het verschil gaat maken. Voor vandaag én voor de toekomst.”

Elia ter Wisscha

Meer informatie of aanhaken?

Wil je meedenken of samenwerken in de Zeeuwse preventieaanpak? Neem contact op met:

ZSSD

Elia ter Wisscha - e.terwisscha@zssd.nl

GGD

Femke Brull - femke.brull@ggdzeeland.nl

GGZ

Jedidja Trouwborst - jedidja@ayinconsultancy.nl

